

DECIZIE

26 octombrie 2016

municipiul Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, – Svetlana Filincova,
Judecători – Iuliana Oprea, Iurie Bejenaru,
Galina Stratulat, Maria Ghervas,

Examinînd recursul declarat de către Tatiana Volochitina,
în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de
Întreprinderea Individuală „Ecaterina Serdiucov” împotriva Tatianeii Volochitina,
privind încasarea prejudiciului material,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 octombrie 2015, prin care a
fost admis apelul Întreprinderii Individuale „Ecaterina Serdiucov”,

c o n s t a t ă :

La 05 septembrie 2014 Întreprinderea Individuală „Ecaterina Serdiucov” (în
continuare ÎI „Ecaterina Serdiucov”) a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Tatianeii Volochitina, solicitînd încasarea sumei de 57 604,5 (cincizeci și
șapte mii șase sute patru) lei cu titlu de prejudiciu.

În motivarea acțiunii a indicat că la 01 octombrie 2011, în baza ordinului nr.3,
Tatiana Volochitina a fost angajată la ÎI „Ecaterina Serdiucov” în funcția de
contabil, cu atribuțiile principale de serviciu de prelucrare a documentelor
contabile primare și perfectarea dărilor de seamă contabile.

În baza ordinului nr.1 din 03 iunie 2013, Tatiana Volochitina a fost eliberată din
serviciu, în temeiul art.86 alin.(1) lit.h) și k) din Codul Muncii.

În lunile octombrie - noiembrie 2013, în baza plîngerii Tatianeii Volochitina,
Inspectoratul Fiscal pe raionul Basarabeasca a efectuat control fiscal la ÎI
„Ecaterina Serdiucov” privind respectarea legislației fiscale de către întreprindere,
iar în urma controlului, potrivit actului de control nr. 5 - 663069 din 05 noiembrie
2013, s-a stabilit că: în perioada anilor 2011-2012 veniturile întreprinderii n-au fost
reflectate în modul corespunzător în documentele contabile respective; nu a fost
achitat pe deplin salariul, și ca rezultat n-a fost calculat și achitat impozit pe venit
din salariu nu a fost calculat și achitat, în conformitate cu legislația fiscală,
impozitul din activitatea de întreprinzător; calculele și achitățile în bugetul
asigurărilor sociale au fost efectuate cu încălcarea legislației în vigoare.

Ca rezultat, conform deciziei șefului Inspectoratul Fiscal Basarabeasca nr. 580 din 22 noiembrie 2013, față de ÎI „Ecaterina Serdiucov” au fost aplicate amenzi în mărime de 115 209 (una sută cincisprezece mii două sute nouă) lei.

Fiind obligată să execute decizia Inspectoratului Fiscal Basarabeasca, potrivit ordinelor de plată nr. 3, 8, 9, 10, 12,85, 125, 127, 129 din 26 noiembrie 2013, ÎI „Ecaterina Serdiucov” a achitat amenzile aplicate.

Fiind în funcție de contabil a ÎI „Ecaterina Serdiucov”, prin acțiunile sale ilegale, Tatiana Volochitina a adus întreprinderii prejudiciu material în mărime de 57 604,5 (cincizeci și șapte mii șase sute patru) lei, ce reiese din amenzile aplicate de Inspectoratul Fiscal.

Prin hotărârea Judecătorei Basarabeasca din 16 iunie 2015 a fost respinsă cererea de chemare în judecată depusă de ÎI „Ecaterina Serdiucov”.

Întru motivarea soluției, instanța de fond a reținut că Tatiana Volochitina nu este subiect a răspunderii materiale survenite în urma aplicării sancțiunii de către organul fiscal, ci administratorul ÎI „Ecaterina Serdiucov” care a semnat situațiile financiare, în temeiul art.13 alin.(1) lit.c) și art.39 din Legea contabilității.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 octombrie 2015 a fost admis apelul declarat de avocatul Alexandr Curtev, în interesele ÎI „Ecaterina Serdiucov”. A fost casată hotărârea Judecătorei Basarabeasca din 16 iunie 2015 și emisă o nouă hotărâre, prin care a fost admisă integral acțiunea ÎI „Ecaterina Serdiucov”. A fost încasat de la Tatiana Volochitina în beneficiul ÎI „Ecaterina Serdiucov” prejudiciul material în mărime de 57 604,5 (cincizeci și șapte mii șase sute patru) lei. A fost încasat de la Tatiana Volochitina în beneficiul ÎI „Ecaterina Serdiucov” cheltuielile de judecată în mărime de 5 024,12 (cinci mii douăzeci și patru) lei.

La 07 iulie 2016 Tatiana Volochitina a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 octombrie 2015, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii instanței de fond.

Susține recurenta că concluziile instanței de apel sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, fiind interpretată în mod eronat legea.

Între părți nu a fost semnat nici un contract de răspundere materială, iar la momentul efectuării controlului recurenta nu mai activa la ÎI „Ecaterina Serdiucova”, raporturile de muncă fiind încetate.

Mai indică recurenta că constatarea răspunderii delictuale este eronată, nefiind constatate faptele ilicite ale Tatiane Volochitina. Însuși abaterile constatate în urma controlului efectuat de organul fiscal vizează perioada anterioară angajării Tatiane Volochitina.

La 03 octombrie 2016 ÎI „Ecaterina Serdiucov” a depus referință la recursul declarat de Tatiana Volochitina, solicitând respingerea cererii. Invocă intimata că prin acțiunile sale, recurenta a adus un prejudiciu ÎI „Ecaterina Serdiucov”, iar acest fapt a fost stabilit prin actul de control, decizia de sancționare și dispozițiile

de plată. A mai indicat că recursul declarat de Tatiana Serdiucova este tardiv, nefiind confirmată data la care recurenta a făcut cunoștință cu decizia recurată.

Prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 19 octombrie 2016, recursul declarat de Tatiana Serdiucova a fost considerat admisibil.

Se cere a fi precizat că, în conformitate cu art.434 alin.(1) din Codul de Procedură Civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Întru asigurarea dreptului la un proces echitabil, în situația în care la materialele dosarului nu sunt anexate probe care ar confirma data la care recurantei i-a fost comunicată sau a recepționat decizia integrală, Colegiul a considerat recursul în cauză ca fiind depus în termen, ori materialele dosarului nu atestă contrariul.

Studiind materialele dosarului, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs și referință, raportate la prevederile Legii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către Tatiana Volochitina ca fiind întemeiat și care necesită a fi admis, din considerentele ce urmează.

În speță, ÎI „Ecaterina Serdiucova” a inițiat acțiunea civilă în cauză în vederea recuperării din contul salariatului a prejudiciului material cauzat ca urmare a sancționării ÎI „Ecaterina Serdiucova” de către organul fiscal.

Materialele dosarului atestă că, în rezultatul controlului efectuat la ÎI „Ecaterina Serdiucov” prin metoda verificării pentru perioada 01.01.2009 – 31.06.2013 de către Inspectoratul Fiscal de Stat raionul Basarabeasca, prin actul nr.5-663069, s-au constatat următoarele abateri:

1. Eschivarea de calcul și plată a impozitului pe venit reținut din salariu în sumă de 18781ei, pentru neplata impozitului se calculează majorare de întârziere în sumă de 608 lei.
2. Prezentarea dărilor de seamă IRV - 09 pentru perioada anului 2010, 2011,2012 și 5 luni a an.2013 cu date neveridice și neprezentarea dării de seamă pentru luna februarie a an.2010 și com.nr.7 adării de seamă UNIF-07 pentru anul 2009 cu date greșite
3. Prezentarea notei de informare IAL pentru anul 2009 fără a include o persoană Berestean M., cu date greșite 2010 la o persoană Berestean M., pentru anul 2011 cu date greșite la 2 persoane Berestean și Volochitina pentru an. 2012 cu date greșite la o persoană Volochitina , care necesită a fi prezentată corectată, la prezentarea dării de seamă IAL pentru anul 2013 de reflectat tot salariul achitat.
4. Micșorarea venitului impozabil la cota zero pentru anul 2010 cu 20819 lei pentru anul 2011, cu 6505 lei, diminuarea impozitului pe venit din activitatea de antreprenoriat pentru anul 2012 cu 1492 lei, pentru neachitarea impozitului pe

venit din activitatea de antreprenoriat se calculează majorare de întârziere în sumă de 79 lei.

5. Prezentarea declarații anuale VEN cu date neveridice pentru anii 2010-2011-2012 și compartimentul nr.1 a dării de seamă forma UNIF-07 pentru anul 2009
6. Eschivarea de la plată și calcul a TVA în sumă de 2719 lei, pentru neachitarea în termen a TVA se calculează majorare de întârziere în sumă de 220 lei și trecerea în cont a TVA în sumă de 3499 lei
7. Eschivarea de la calcul și plată a contribuției asigurării sociale virate de angajator cu 6819 lei și contribuții reținute din salariul în sumă din 1779 lei.
8. Pentru neachitarea în termen a contribuțiilor asigurării sociale de stat se calculează majorare de întârziere în sumă de 6755 lei, contribuții individuale reținute din salariul în sumă de 1761 lei.
9. Eschivarea de la calcul și plată a primelor medicale obligatorii în sumă de 2075 lei, pentru neachitarea în termen a primelor se calculează majorare de întârziere în sumă de 2189 lei.
10. Prezentarea declarației TVA cu date neveridice pentru lunile 03,04,05,06,07,08,09,10,11,12 a an.2012 și lunile 01,02,03,04,05 a an.2013 cu volumul livrărilor și suma TVA greșită.
11. Lipsa evidenței contabile pentru perioada anilor 2011-2012-2013 care necesită a fi restabilită în timp de 2 luni, lipsa politicii de contabilitate pentru perioada anilor 2009-2010-2011-2012- 2013.
12. Neimprimarea pin MCC plata pentru arenda încăperii primită de la Bodareva Natalia în sumă de 14741 lei.
13. Eliberarea facturilor fiscale mai devreme decât primite de SF -3 cazuri
14. De reflectat în evidența contabilă toate veniturile obținute din arenda încăperii pentru anul 2013
15. Încălcarea art.84 (1) p.a) a Codului Fiscal prin neachitarea în termen a impozitului pe venit în rate.

Prin decizia Inspectoratului Fiscal de Stat pe raionul Basarabeasca nr.580 din 22 noiembrie 2013 asupra cazului de încălcare a legislației comise de ÎI „Ecaterina Serdiucov”, s-a decis încasarea la buget a sumelor impozitelor și plăților calculate în rezultatul controlului: amenzile aplicate în sumă de 104 536 lei, 2 075 lei și 8 598 lei.

Conform art.327 din Codul Muncii, (1) Partea contractului individual de muncă (angajatorul sau salariatul) care a cauzat, în legătură cu exercitarea obligațiilor sale de muncă, un prejudiciu material și/sau moral celeilalte părți repară acest prejudiciu conform prevederilor prezentului cod și altor acte normative.(2) Contractul individual și/sau cel colectiv de muncă pot specifica răspunderea materială a părților. În acest caz, răspunderea materială a angajatorului față de salariat nu poate fi mai mică, iar a salariatului față de angajator – mai mare decât

cea prevăzută de prezentul cod și de alte acte normative. (3) Încetarea raporturilor de muncă după cauzarea prejudiciului material și/sau a celui moral nu presupune eliberarea părții contractului individual de muncă de repararea prejudiciului prevăzută de prezentul cod și de alte acte normative.

Conform art.338 alin.(2) lit.c) din Codul Muncii, conducătorii unităților și adjuncții lor, șefii serviciilor contabile, contabilii-șefi, șefii de subdiviziuni și adjuncții lor poartă răspundere materială în mărimea prejudiciului cauzat din vina lor dacă acesta este rezultatul ținării incorecte a evidenței contabile sau al păstrării incorecte a valorilor materiale și a mijloacelor bănești.

Colegiul reține că, în speță, Tatiana Volochitina a fost angajată și a activat în calitate de contabilă la ÎI „Ecaterina Serdiucova”, în baza ordinului nr.3 din 01 octombrie 2011, iar în baza ordinului nr.1 din 03 iunie 2013 a fost concediată, respectiv, recurenta a activat în calitate de contabilă a ÎI „Ecaterina Serdiucov” în perioada 01 octombrie 2011 – 03 iunie 2013.

Reieșind din specificul litigiului în cauză și avînd în vedere forma juridică de organizare a intimatului și anume, întreprindere individuală, Colegiul reține ca fiind aplicabile speței prevederile art.13 alin.(1) lit.c) din Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007, care statuează că, răspunderea pentru ținerea contabilității și raportarea financiară revine proprietarului – pentru întreprinzătorii individuali.

Totodată, conform art.36 alin.(1) din Legea citată supra, situațiile financiare vor fi semnate pînă la momentul prezentării lor utilizatorilor de către persoanele ce reprezintă conducerea entității, care pot fi proprietar – în cazul întreprinzătorilor individuali.

La fel, în conformitate cu prevederile art.39 și 44 din aceeași Lege, persoanele specificate la art.36 răspund pentru întocmirea și prezentarea situațiilor financiare și rapoartelor anuale la Serviciul situațiilor financiare în conformitate cu art.44, iar persoanele vinovate de încălcarea prezentei legi, care se eschivează de la ținerea contabilității, aplică incorect standardele de contabilitate, precum și cele care falsifică premeditat documentele primare, registrele contabile, situațiile financiare și rapoartelor anuale, sînt trase la răspundere disciplinară, materială, administrativă sau penală, după caz, conform legislației.

Astfel, deși instanțele de judecată ierarhic inferioare corect au apreciat aplicabilitatea prevederilor Legii contabilității, în sensul căroră răspunderea pentru încălcările constatate de către organul fiscal o poartă anume proprietarul ÎI „Ecaterina Serdiucova”, Colegiul reține că instanța de apel a dat o apreciere superficială circumstanțelor cauzei, fiind aplicate în mod eronat normele de drept material, motiv pentru care soluția dată de instanța de apel este neîntemeiată și incorectă.

În susținerea concluziei date Colegiul reține că, deși instanța de apel a constatat, prin prisma prevederilor Legii contabilității citate supra, răspunderea proprietarului întreprinderii individuale, în mod superficial și pripit s-au constatat acțiunile cuplabile ale Tatiane Volochitina ca temei pentru răspunderea delictuală.

Conform art.1398 alin.(1) din Codul Civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Conform art.1415 alin.(1) din Codul Civil, persoana care a reparat prejudiciul cauzat de o altă persoană are dreptul la o acțiune de regres împotriva acesteia în mărimea despăgubirii plătite persoanei vătămate dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

În sensul normelor de drept citate supra, în mod imperativ se impune constatarea temeiului răspunderii delictuale și întrunirea în totalitate a elementelor esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale și anume, prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția.

Analizând decizia recurată, Colegiul consideră că instanța de apel, a elucidat în mod incomplet circumstanțele pricinii ce vizează chestiunea răspunderii delictuale, fără a da o apreciere clară însuși probelor invocate întru susținerea pretențiilor ÎI „Ecaterina Serdiucova”.

Astfel, deși în speță se pretind a fi constatate acțiunile cuplabile și omisiunile culpabile ale contabilei Tatiana Volochitina, Colegiul remarcă că la acest capitol instanța de apel a eșuat să dea, prin prisma art.6 CEDO și art.241 din Codul de Procedură Civilă, o motivare clară și corectă, care să cuprindă circumstanțele cauzei, constatate de instanță și probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe.

Însuși actul de control și decizia Inspectoratului Fiscal de Stat pe raionul Basarabească nu evidențiază decât încălcările legislației comise de ÎI „Ecaterina Serdiucova”, nefiind stabilită nemijlocit vina sau aportul Tatiane Volochitina la comiterea acestor încălcări. Mai mult ca atât, încălcările sesizate de organul fiscal vizează perioada anilor 2009 – 2013 (f.d.15) și avînd în vedere că recurenta a fost angajată la ÎI „Ecaterina Serdiucova” abia în anul 2011 (octombrie), se constată că în mod inexplicabil și arbitrar i-au fost imputate toate încălcările, chiar și acele comise pînă la angajare acesteia în funcția de contabil.

În aceeași ordine de idei, Colegiul remarcă că, reieșind din conținutul actului de control nr.5-663069, concluziile reflectate de acesta sunt bazate pe declarațiile/procesele verbale de audierea a 2 contabili, Beresteanu Maria și Tatiana Volochitina (f.d.14), prin urmare, circumstanță care denotă antrenarea a 2 persoane (2 contabili) la ținerea contabilității ÎI „Ecaterina Serdiucov”, însă

pretențiile privind recuperarea prejudiciului material au fost formulate doar în privința Tatianeii Volochitina.

Astfel, Colegiul consideră că intimata a eșuat, în conformitate cu art.118 alin.(1) din Codul de Procedură Civilă, să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor, iar în speță nu sunt întrunite condițiile angajării răspunderii delictuale a Tatianeii Volochitina, iar concluziile instanței de apel sunt neîntemeiate, dictate de aplicarea eronată a normelor de drept material, motiv pentru care decizia Curții de Apel Chișinău din 29 octombrie 2015 urmează a fi casată, iar hotărârea Judecătoreii Basarabeasca din 16 iunie 2015 urmează a fi menținută, fiind adoptată în corespundere cu normele de drept material și procedural, ca urmare a elucidării corecte a tuturor circumstanțelor pricinii.

Criticile invocate de intimat în referință nu pot fi reținute de Colegiu întru respingerea cererii de recurs, ori acestea poartă un caracter iluzoriu, în lipsa unei argumentări plauzibile.

Reieșind din cele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, în conformitate cu art.445 alin.(1) lit. f) Cod Procedură Civilă;

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Tatiana Volochitina.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 29 octombrie 2015, în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Individuală „Ecaterina Serdiucov” împotriva Tatianeii Volochitina, privind încasarea prejudiciului material și se menține hotărârea Judecătoreii Basarabeasca din 16 iunie 2015.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,

Judecători –

Svetlana Filincova

Iurie Bejenaru

Iuliana Oprea

Galina Stratulat

Maria Ghervas